

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ПРОБНИ ЗАВРШНИ ИСПИТ

школска 2017/2018. година

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК

УПУТСТВО ЗА РАД

- Тест садржи **20** задатака које треба решити за **120** минута.
- Сваки задатак пажљиво прочитај, размисли о томе шта се у задатку тражи и о начину на који треба да га решиш (заокруживање, повезивање, подвлачење, дописивање и друго).
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни.
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати именица, а не им. или локатив, а не лок. и слично).
- Попуни тест **хемијском оловком** (током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу).
- Одговори написани хемијском оловком не смеју се прецртавати нити исправљати.
- Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат.
- У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати. То је простор у који ће прегледачи уписати број бодова. На овој и последњој страни такође немој ништа уписивати.
- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи да не би ометао рад других.

Желимо ти много успеха у раду!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено јавно објављивати без претходне сагласности Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања.

Прочитај одломак из романа *Доживљаји Тома Сојера* Марка Твена, а потом одговори на следеће захтеве.

Беки се обазре на све стране: виде да је сама, и за трен ока већ је имала учитељеву књигу у рукама. [...] У истом часу и Том Сојер хрупи на врата. Беки полете да књигу затвори и била је те зле среће да је поцепа преко саме половине. Она гурну књигу у фиоку од катедре, окрете кључ и бризну у плач од срамоте и гнева:

– Томе Сојере, ти си подао, уходиш људе и завирујеш у шта они гледају. [...]

Ускоро учитељ уђе у разред и настава отпоче. [...]

Том баци један брз поглед на Бекицу. Видео је он једанпут гоњеног, беспомоћног зечића, који је исто тако гледао као она сад: на његову главу као да је била уперена цев ловачке пушке.

Том је истога часа заборавио да су у завади, да не говоре. Брзо, нешто мора да се учини! И то муњевитом брзином! Али баш то што је пред њим, што се не сме часити ни часа – то му је убијало сваку досетљивост. Господе! Сетио се! Потрчаће, спопашће књигу, скочиће на врата, па беж! Али оклевао је само један тренутак – и већ је прилика била пропуштена: учитељ је отворио књигу. Ах, да је Том могао да поврати промашену прилику! „Доцкан, нема Беки више спаса”, помисли он.

Следећег тренутка учитељ погледа по разреду! Под његовим погледом сви оборише очи; у погледу којим је стрељао било је нешто од чега су чак и невини претрнули од страха. Тренуци тишине, колико да избројиш до десет: учитељ је скупљао гнев у себи. Онда изрече:

– Ко је поцепао књигу?

Ни гласка. Иглу да испустиш, и она би се чула. Тишина; а учитељ испитује погледом, лице за лицем, да пронађе на њему знаке кривице.

– Бенцамине Роцерсе, јеси ли ти књигу поцепао?

Одрицање. Тајац.

– Џозефе Харпере, јеси ли ти?

Опет одрицање.

Томова је нелагодност расла све више и више, а ово испитивање натенане било му је као да га стављају на муке лагане. Учитељ проучи продорним погледом редове дечака, поразмисли се мало, па се окрете ка девојчицама:

– Еми Лоренс?

Она одмахне главом.

– Греси Милер?

Исти знак.

– Сузан Харпер, јеси ли ти то учинила?

Опет се пориче. На реду је код девојака Беки Тачер. Том дрхти од главе до пете, од узбуђења и од слутње да је положај сасвим безнадан.

– Ребека Тачер? (Том погледа у лице, побледела од страха!) – Јеси ли ти поцепала... не тако, погледај ме у очи (њене се руке склапају као да преклињу, призивају у помоћ), јеси ли ти поцепала књигу?

Кроз Томову главу сину једна мисао као муња. Он скочи на ноге и дрекну:

– Ја сам!

Читав разред избечи очи на то невероватно безумље! Том застаде на тренутак да се прибере јер га је присебност духа потпуно напустила; па кад је коракнуо напред да прими казну – оно чуђење, она захвалност и наклоност, оно обожавање које заблиста у очима јадне Бекице (заблеста и њега обасја) – изгледало му је да је то довољна плата па макар га и стотину пута тукли, не једном.

Надахнут сјајем свог поступка, он је издржао без јаука најнемилосрдније шибане откако памти чак и господин Добинсонова рука; а сем тога, примио је потпуно равнодушно још и ону свирепост приде: да остане у разреду читава два сата после школе – јер знао је он ко ће га чекати напољу све док му се сужањство не заврши, чекати и сачекати, а да не сматра да је то време изгубљено.

1. Зашто је учитељ Добинс био гневан на своје ученике?

Заокружи слово испред тачног одговора.

Учитељ Добинс је био гневан на ученике:

- а) зато што нису пажљиво слушали шта је говорио;
- б) зато што је неколико ученика закаснило на час;
- в) зато што код куће нису прочитали књигу;
- г) зато што је неко претурао по његовој торби на столу;
- д) зато што је неки ученик оштетио његову омиљену књигу.

2. Размисли о поступку Тома Сојера у датом одломку.

Заокружи **слова** испред тачних одговора.

Том Сојер је преузео на себе кривицу Беки Тачер зато што је:

- а) по сваку цену желео да буде у центру пажње у учионици;
- б) хтео да постиди правог кривца и изазове његову грижу савести;
- в) био спреман да се жртвује за Беки, која му се допада;
- г) предосећао да би учитељ Добинс иначе њега окривио;
- д) желео да заштити Беки од учитељеве сурове казне.

3. У ком **падежу** и **броју** се налази подвучена именица у реченици?

Учитељ је прозивао ученике, па је тако Беки Тачер дошла на ред.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) генитив једнине
- б) генитив множине
- в) акузатив једнине
- г) акузатив множине

4. Прочитај следећу реченицу и одреди **службу** (функцију) подвученог члана.

Једна мисао сину кроз Томову главу као муња.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) субјекат
- б) објекат
- в) предикат
- г) прилошка одредба

5. Обрати пажњу на облик подвучене речи у следећој реченици, а затим одговори на захтев.

Учитељ Добинс је у разреду тражио кривца.

Коју **гласовну промену** уочаваш кад упоредиш облике речи КРИВАЦ – КРИВЦА?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) сажимање самогласника
- б) једначење сугласника по звучности
- в) сибиларизација
- г) непостојано *a*

6. Одреди **подврсту** подвученог **придева** у следећој реченици.

Видео је Том једанпут беспомоћног зечића, који је исто тако гледао као Беки сад.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) градивни
- б) присвојни
- в) временски
- г) описни

7. Одреди **врсту** подвучене **зависне реченице** у датом примеру.

Оно обожавање које је Том приметио у очима Беки Тачер изгледало му је као довољна плата за све што га чека.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) изрична
- б) односна
- в) месна
- г) временска
- д) намерна

8. Одреди **врсту** подвучене **синтагме** у наведеној реченици.

Учитељ је продорним погледом посматрао све несташне дечаке, надајући се разоткривању кривца.

Одговор: _____

9. Одреди **значење** подвучене **речи** у одломку из дела *Доживљаји Тома Сојера* Марка Твена.

Читав разред избечи очи на то невероватно безумље! Том застаде на тренутак да се прибере јер га је присебност духа потпуно напустила; па кад је коракнуо напред да прими казну – оно чуђење, она захвалност и наклоност, оно обожавање које заблиста у очима јадне Бекице (заблиста и њега обасја) – изгледало му је да је то довољна плата па макар га и стотину пута тукли, не једном.

Заокружи **слова** испред тачних одговора.

Реч **наклоност** значи:

- а) разочараност;
- б) симпатија;
- в) клонулост;
- г) приврженост;
- д) одбојност.

10. На које се **дело** Вука Стефановића Караџића односе следеће реченице?

То је прво дело штампано Вуковом ћирилицом и у њему је остварена Вукова правописна реформа. Ово дело је штампано 1818. године.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) *Писменица сербскога језика њо јовору њросџога народа најисана*
- б) *Срџске народне њословице*
- в) *Срџски рјечник*
- г) *Мала њросџонародна славено-сербска њјеснарица*

11. Међу понуђеним насловима дела Бранка Ћопића подвуци три наслова која су написана у складу са правилима о писању **великог слова**.

Доживљаји Николеџине Бурсаћа, Чудесна Сџрава, Маџаређе џодине, Орлови Рано Леџе, Мученик Сава, Миџраљезаџ Голубијеџ Срџа

12. Прочитај следећу реченицу и подвуци речи које **нису** написане у складу са правописним правилима.

Немогу опет да те потсећам да је читање под slabим осветлењем врло лоше за твој вид.

13. Заокружи слово испред **имена писца** на кога се односи наведени текст.

Један је од најзначајнијих српских комедиографа. Написао је комедију *Покондирена њишва*, а аутор је и драмских дела *Лажа и њаралажа* и *Тврдица*.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Бранислав Нушић
- б) Јован Стерија Поповић
- в) Коста Трифковић
- г) Душан Ковачевић

14. Прочитај део песме *Оглука* Мирослава Антића. На линији напиши назив **врсте** подвученог **стиха** (према броју слогова).

Нема на свету две исте среде.
Два иста уторка.
Два иста петка.
Све нове љубави друкчије вреде.

Живи се да се никад не пада.
Да будеш снажнији после олује.
И да се у твом срцу већ сада
сто златних звезда унапред чује.

Назив врсте стиха: _____

- 15.** Прочитај одломак из народне епске песме *Женидба краља Вукашина*. Одреди два главна мотива.

Кад се Момчил' виђе на невољи,
 Он дозивље сестру Јевросиму:
 „Јевросима, моја мила сејо!
 Пушти мени једну крпу платна,
 Не бих ли ти у град утекао.”
 Сеја брату кроз плач одговара:
 „А мој брате, војвода Момчило!
 Како ћу ти пуштит' крпу платна,
 Кад је мени снаха Видосава,
 Моја снаха, твоја невјерница,
 Савезала косе за диреке?”
 Ал' је сестра срца жалостива,
 Жао јој је брата рођенога,
 Она цикну, како љута гуја,
 Ману главом и осталом снагом,
 Из главе је косе ишчупала,
 Оставила косе на диреку,
 Па довати једну крпу платна,
 Претури је граду низ бедене.
 Момчил' вати ону крпу платна,
 Па се пење граду уз бедене.

Заокружи **слова** испред тачних одговора.

- а) мотив љубави сестре према брату
- б) мотив сестре која жали за изгубљеним братом
- в) мотив жене која спрема мужа за мегдан
- г) мотив жене издајице

- 16.** Које **стилске** **фигуре** уочаваш у подвученом делу стиха из песме *Срећа* Десанке Максимовић?

Није ми жао што ће живота воде
 однети и моје гране зелене;
 сад нека младост и све нека оде:
 он је задивљен стао крај мене.

Заокружи **слова** испред тачних одговора.

- а) хипербола
- б) градација
- в) контраст
- г) метафора
- д) персонификација
- ђ) епитет

Прочитај одломак из приповетке *Књиџа* Иве Андрића, а затим одговори на захтеве.

Овај дечак, који се са летњег распуста у септембру месецу враћа у босанско окружно место, треба да уђе у трећи разред гимназије, једне од оних наших гимназија старог и хладног аустријског типа. [...]

Оно мало бакрена новца што му звецка у џепу тако је незнатно према свему ономе што нуде дућани и улице да га осећа више као немаштину него као неко имање. То што он има тако је мало према ономе што му се нуди и тако незнатно према ономе што он жели да му не причињава задовољство ни оно што може да купи, јер већ унапред осећа болну границу својих могућности. [...]

У пространом ходнику гимназијске зграде хладно и пусто. На великој црној табли, која је једини украс те невеселе просторије, исписана читко имена ђака који имају писмо код служитеља. Дечак посматра, као увек, ту таблу и имена редом, а сазнање да за њега нема и не може да буде ништа, јер му нико не пише, осећа као нарочити и већ добро познат бол. [...]

Али тај трећи разред доносио је бар једну наду и једно пријатно обећање. Од трећег разреда па навише ђаци имају право да се служе гимназијском библиотеком из лепе и научне књижевности. [...]

Првог уторка после подне он је међу првима стајао пред закључаним вратима библиотеке и чекао на професора библиотекара. Кад се професор појавио и кад је откључао врата и пустио их у хладовиту, уску собу, поред чијих су зидова били ормари пуни књига, за дечака је наступило остварење једног дуго сањаног и живо жељеног тренутка.

Ђаци из виших разреда дошли су први на ред. Професор, дебео, риђ човек, брзих покрета и оштре речи, стављао је своје примедбе, препоручивао једне књиге, одговарао од читања других. Дечака је бунио његов суви и подругљиви начин говора о тако великим и свечаним стварима, али он је сваког тренутка заборављао на професора и на ђаке и само гледао књиге, поређане иза сталака, и маштао о свему што може да буде написано и насликано у тим књигама, и већ сада осећао као бол то што мора да се одлучи само за једну књигу и њу затражи. Мислио је каква би то срећа била, и како би одмах с њега пао тај болни терет, кад се не би морао одлучивати и кад би могао да мирно и слободно прегледа сва три ормара и да разгледа све књиге и листа по њима. Шта је једна књига, па и најлепша, кад човек зна да постоје толике стотине и хиљаде других књига? Бар три-четири кад би могао да добије, па да не стрепи, док чита једну од њих, да ће за који сат доћи до краја и да неће имати шта да чита. Овако, сваког уторка једну књигу, па и то само од оних које су за његов разред, које професор одобри, и то још под условом да ни из једног предмета не добије лошу оцену. Све условљено, ограничено, тесно и оскудно. [...]

– Јеси ли ти дошао да спаваш овде или да узмеш књигу? [...]

Грубо пробуђен, ухваћен у маштањима као у кривици, он је био збуњен и уплашен. Нарочито се бојао да му професор не надене неки подругљиви надимак, јер је имао обичај да то чини, а после, кад ђаци прихвате то подругљиво име, нико му га неће скинути.

– Дакле, шта је по вољи? – продужи професор иронично.

– Ја бих... Молио бих нешто о путовањима... – муцао је изненађени дечак.

– Ти би, молио би... Ти сам не знаш, чини ми се, шта хоћеш – каже професор и хвата се за једну кратку, подебелу књигу, уноси дечаково име у списак, и предаје му је жустро.

– Идемо даље!

Дечак се повлачи збуњен, мислећи само да је овог пута срећно избегао надимак. Разгледа књигу која на корицама има слику у бојама, све сами снег и лед, и наслов: *Експедиције у њоларне крајеве*. [...]

Лице му је још горело и руке подрхтавале од малопређашњег сусрета са професором библиотекарском. Непријатност и хладноћа тога сусрета вејала је из свих тих поларних фотографија и са сваке странице те престареле, рђаво повезане и много употребљаване књиге. [...]

Загледан у те слике, са помешаним осећањима повређеног самољубља, разочарања и љубопитства, дечак је погрешно стао на једну излизану степеницу, повео се, затетурао и најпосле дочекао рукама о зид, али је притом испустио књигу која се откотрљала низ степениште. Задржавши се да не падне, и прибравши се, он је одмах потрчао за књигом, која је лежала на дну степеништа. Кад ју је подигао, видео је са запрепашћењем да се од пада потпуно искоричила; цео њен унутрашњи део одлепио се од корица и држао се само још са неколико танких конаца за полеђину. [...]

Заборављена је била уска, непријатна библиотека, као да никад није ни био у њој. Сад је могао још само да мисли на штету и незгоду која га је задесила са књигом и коју треба да разгледа код куће. Под мишком га је пекла оштећена књига. [...]

Он је мислио само на упропашћену књигу, са којом неће никад смети да изиђе пред старог библиотекара, а која се, како њему све више изгледа, не може ни поправити ни набавити.

17. Како је незгода са књигом деловала на дечака?

Заокружи **слова** испред одговарајућих тумачења.

- а) Дечак је живео безбрижно, па му је незгода са књигом нагло прекинула уживање у чарима детињства.
- б) Дечака су тиштале усамљеност и немаштина, па је незгода са књигом постала додатна брига.
- в) Дечак је по карактеру неодговоран, па је наставио тако да се понаша и после незгоде са књигом.
- г) Дечак је жудео за књигама, али је због незгоде са овом књигом страховао од новог одласка у библиотеку.
- д) Дечак је пун самопоуздања, па је био уверен да ће незгоду са књигом разрешити на најбољи могући начин.

Сада ћеш решавати 18, 19. и 20. задатак тако што ћеш у неколико реченица одговорити на захтеве.

Зашто књига *Експедиције у њоларне крајеве* сликовито (метафорично) представља дечаков доживљај сусрета са библиотекаром? Образложи свој одговор.

Води рачуна да напишеш одговор који је:

18. целовит и заснован на тексту;

19. састављен од јасних, разумљивих и граматички исправних реченица;

20. у складу са правописним правилима српског језика.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!

Укупан резултат на тесту
(од 0 до 20)

		,	
--	--	---	--

Комисија:

1. _____

2. _____

3. _____

Контролор:

4. _____

Резултат на нивоу задатка

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Упишите ✕ на одговарајуће место.

Школа	
Место	
Презиме и име ученика	